КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра професійної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-методичної роботи

_____ / Андрій ШПАКОВ /
«23» ____06____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання у вищій школі

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
263	Цивільна безпека

Розробник:
Микола РУДЕНКО, к.пед.н., доцент
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання) (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри професійної освіти

протокол № ***16*** від «***21***» ***червня 2022*** року

Завідувач кафедри _____ (Костянтин ПОЧКА)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Оксана ГУНЧЕНКО)
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою КНУБА

протокол № ***7*** від «***23***» ***червня 2022*** року

Голова НМР КНУБА _____ (Андрій ШПАКОВ)
(підпис)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2022-2023 рр.

шифр	Доктор філософії	Форма навчання:							**денна, вечірня**				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності	Кредитів на семестр	Обсяг годин					С.р.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних											
				Разом	у тому числі										
					Л	Лр	Пз		КП	КР	РГ	К.р			
263	Цивільна безпека	***3,0***	***90***	***30***	***20***		***10***	***60***				***1***	***Зал.***	***2***	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є систематизація знань у майбутніх докторів філософії із сучасними методиками викладання навчальних дисциплін у вищій школі, методологією розробки та застосування методичних матеріалів при викладанні, а також формування вмінь у проведенні всіх форм навчальних занять та обґрунтування шляхів і умов ефективного впливу на особистісний розвиток усіх учасників освітнього процесу.

Робоча програма містить витяг з навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має здобути аспірант, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок аспіранта, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Абсолютну більшість позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА (http://org2.knuba.edu.ua/mod/folder/view.php?id=37767). Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Компетенції аспірантів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері цивільної безпеки, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК01.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Фахові компетентності (ФК)	**ФК 03.** Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті у сфері цивільної безпеки.
Програмні результати навчання	
ПРН 02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми цивільної безпеки державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових виданнях. **ПРН 06.** Здійснювати педагогічну діяльність у сфері цивільної безпеки, використовуючи наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосовувати ефективні методи навчання.	

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.
Основи організації освітнього процесу у вищій школі в контексті компетентнісно орієнтованої парадигми розвитку освіти

Лекція 1

Методика викладання у вищій школі як навчальна дисципліна.

1. Предмет, об'єкт, завдання, функції, основні категорії методики викладання у вищій школі.
2. Закономірності освітнього процесу у вищій школі.
3. Інтеграція України в європейський освітній простір.

Висновки

Практичне заняття 1.

Місце і роль методики викладання у вищій школі в системі педагогічних дисциплін.

Лекція 2

Структура системи вищої освіти в Україні.

1. Державна політика в галузі вищої освіти та концептуальні напрями її розвитку.
2. Структура вищої освіти. Освітні рівні. Освітньо-кваліфікаційні рівні.
3. Політика якості освіти в Україні в площині «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості Європейському простору вищої освіти (ESG-2015)».

Висновки

Практичне заняття 2.

Європейська кредитно-трансферна система (ECTS).

Лекція 3

Формування професійно-педагогічної культури та професійної компетентності викладача в системі вищої освіти.

1. Викладач та «студентоцентроване навчання» у системі вищої освіти.
2. Процесуальні та змістові аспекти використання компетентнісного підходу як сучасної освітньої парадигми вищої школи.
3. Професійна компетентність викладача вищої школи.

Висновки.

Практичне заняття 3.

Культура педагогічного спілкування та педагогічна майстерність НПП ЗВО.

Лекція 4

Специфіка процесу виховання в умовах ЗВО.

1. Сутність процесу виховання студентів, його основних парадигм, концепцій та завдань.
2. Класифікація та характеристика основних функцій, законів та принципів виховання в умовах ЗВО.
3. Специфіка реалізації напрямків виховання в умовах ЗВО.

Висновки

Лекція 5

Здобувач вищої освіти як об'єкт та суб'єкт виховання.

1. Особливості сучасного здобувача вищої освіти як об'єкта виховання.
2. Методики виявлення творчих та креативних здобувачів освіти в умовах ЗВО.
3. Психолого-педагогічна підтримка особистісного іміджу педагога.

Висновки

Змістовний модуль 2.
Методичні основи викладання навчальних дисциплін у вищій школі

Лекція 6

Сутність, характеристика, класифікація основних методів навчання у вищій школі.

1. Сутність, функції та класифікація методів навчання у вищій школі.
2. Методичні основи підготовки та організації лекційних занять.

Висновки

Лекція 7

Форми і методи навчання у вищій школі. (4 год)

1. Методика підготовки та організації семінарських занять.
2. Методика підготовки та організації практичних занять.
3. Методика підготовки та організації лабораторних занять.
4. Форми, методи й засоби організації самостійної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Висновки

Практичне заняття 4.

Роль і місце стейкхолдерів в методичному забезпеченні освітньої програми, навчальної робочої програми.

Лекція 8

Характеристика процесу викладання у вищій школі.

1. Дидактична система закладу вищої освіти (За В.П. Беспалька).
2. Характеристика основних дидактичних систем в історії педагогіки.
3. Характеристика основних концепцій навчання у вищій школі.

Висновки

Практичне заняття 5.

Дистанційне навчання як самостійний елемент сучасної підготовки студентів.
Організація навчально-пізнавальної діяльності студентів з використанням нових інформаційних технологій.

Лекція 9

Діагностичні аспекти професійної діяльності НПП ЗВО.

1. Сутність і характеристика основних понять педагогічної діагностики.
2. Алгоритм та процедура планування дидактичної діагностики.
3. Прийоми, що активізують начально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти.

Висновки

Індивідуальне завдання – реферат.

Теми індивідуальних завдань.
1. Особливості викладання навчальних дисциплін технічного циклу зі спеціальності «Цивільна безпека». 2. Проблема формування змісту вищої освіти спеціальності «Цивільна безпека». 3. Педагогічна та наукова спадщина вчених КНУБА в галузі «Цивільна безпека». 4. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення інженерно-будівельної освіти. 5. Особливості організації освітнього процесу в ЗВО технічного профілю в умовах воєнного часу. 6. Дидактичний аспект навчально-пізнавальної діяльності у вищій школі України. 7. Передовий зарубіжний досвід підготовки фахівців спеціальності «Цивільна безпека» в ЗВО. 8. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток. 9. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів. 10. Зміст Державної національної програми “Освіта України - XXI століття”. 11. Зміст освіти в системі підготовки інженерних кадрів для будівництва. 12. Зовнішня педагогічна техніка викладача. 13. Індивідуальна робота в умовах групового навчання. 14. Інноваційні технології викладання фахових дисциплін. 15. Інноваційні технології навчання у вищій школі. 16. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю. 17. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу. 18. Методи активізації навчання та організація їх впровадження. 19. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності у ЗВО. 20. Модульне навчання у вищій школі. 21. Мотивація і стимули успішного навчання студентів і ефективної роботи викладачів ЗВО. 22. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна. 23. Облік результатів підготовки спеціаліста у вищій школі. 24. Організаційна технологія навчання у вузах країн Західної Європи. 25. Організація процесу самоуправління навчально-творчою діяльністю 26. Організація роботи викладача фахових дисциплін. 27. Організація, методика проблемного навчання в умовах ЗВО. 28. Показники якості підготовки спеціалістів: кваліфікаційні характеристики, критерії оцінки якості навчання. 29. Професійна майстерність викладача ЗВО. 30. Професійна підготовка менеджерів в галузі будівництва. 31. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі. 32. Проблеми уваги у студентській аудиторії. 33. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підвищення якості підготовки кадрів інженерного профілю. 34. Розвиток демократичних основ навчального процесу. 35. Розробка часткових методик викладання навчальних дисциплін. 36. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті. 37. Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни. 38. Структура педагогічної системи навчального процесу (За В.П. Беспалько). 39. Характеристика навчальних програм інженерно-будівельних спеціальностей. 40. Характеристика факторів, що впливають на ефективність освітнього процесу ЗВО. 41. Цілі, види і форми контролю якості навчання в умовах дистанційної форми організації освітнього процесу у ЗВО.

Примітка. Здобувач освітньо-наукового рівня доктор філософії може виконувати індивідуальну роботу на самостійно обрану тему, яку він має попередньо узгодити із викладачем не пізніше ніж за місяць до її захисту.

3. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії і практики, що сприяє оволодінню слухачами курсу необхідних компетентностей. Для цього використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі.

Для опанування згаданих компетенцій використовуються різні форми проведення занять та контролю.

Основні форми проведення занять: лекції, практичні заняття, аналіз проблемно-пошукових ситуацій, самостійне вивчення окремих тем дисципліни.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані здобувачам для засвоєння начальної дисципліни: 1) обробка лекційного матеріалу; 2) підготовка до практичних занять; 3) обробка окремих тем, що не розглядаються на лекціях; 4) підготовка індивідуальної роботи за обраною темою; 5) опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, та сучасних наукових доробок за тематикою дисципліни; 6) написання підсумкового тесту.

4. Методи контролю та оцінювання знань здобувачів

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальних роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі міні-рефератів у вигляді презентацій на практичних заняттях); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов’язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв’язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводится по закінченні вивчення всіх тем курсу.

Індивідуальне завдання підлягає захисту аспірантом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, аспіранти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 25 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь аспіранта у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за місяць до початку залікової сесії. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності аспірантів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою до підсумкової форми контролю – заліку. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- лекційні та практичні заняття 40% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 30 % семестрової оцінки;
- модульний тест 30 % семестрової оцінки.

Умови допуску до підсумкового контроля

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

Аспірант, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контроля (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до аспірантів на початку вивчення дисципліни.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Інд. робота	Залік	Сума балів
Змістові модулі				
1	2			
20	20	30	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	**Кількість балів**	**Критерії**
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2018 року), **дотримання норм доброчесності**)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2018 року), **дотримання норм доброчесності**)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об`єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2018 року), **дотримання норм доброчесності**)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об`єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, **дотримання норм доброчесності**)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об`єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, **дотримання норм доброчесності**)

Шкала оцінювання заліку (30 балів)

Кількість правильних відповідей	**Кількість балів**	**Кількість правильних відповідей**	**Кількість балів**	**Кількість правильних відповідей**	**Кількість балів**
0-6	0	11	10	16	20
7	2	12	12	17	22
8	4	13	14	18	24
9	6	14	16	19	26
10	8	15	18	20	30

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	**A**	Зараховано
82-89	**B**	
74-81	**C**	
64-73	**D**	
60-63	**E**	
35-59	**FX**	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf..

5. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення лекційних та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних.
- Мультимедійний проектор.
- Маркерна дошка.
- Мобільний екран.

6. Інформаційне забезпечення дисципліни

- Система дистанційного навчання і контролю рівня підготовки у КНУБА організована на платформі Moodle, всі матеріали щодо вивчення дисципліни можна знайти за посиланням: http://org2.knuba.edu.ua/enrol/index.php?id=2631&lang=uk

7. Політика курсу («правила гри»)

- Курс передбачає як індивідуальну роботу зі здобувачем, так і роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо аспірант відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

• Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до відділу докторантури і аспірантури документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен самостійно опрацювати зміст лекції на освітньому сайті https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2631

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен самостійно підготувати матеріал за завданнями до практичного заняття та розмістити у папці «Практичні заняття» в команді «Методика викладання у вищій школі» на платформі Microsoft Teams.

За об’єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

8. Методичне забезпечення дисципліни

Підручники:

1. Основи професійної освіти: Підручник / М.В. Руденко Р.А Калениченко, Г.В. Капосльоз, Г.Л. Корчова. – К.: ЦП Компринт, 2018. – 613 с.

Навчальні посібники:

1. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. – Київ: КНУБА, 2021. – 156 с.
2. Педагогіка: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. – Київ: КНУБА, 2020. – 164 с.
3. Руденко М.В., Ніколаєнко С.В., Мороз І.М. Методика професійного навчання. Дидактичне проектування: навчальний посібник / М. В. Руденко, С. В. Ніколаєнко, І. М. Мороз. – К.: КНУБА, 2016. – 132 с.
4. Руденко М.В., Мороз І.М. Комунікативні процеси у педагогічній діяльності. Креативні технології навчання: навчальний посібник / М. В. Руденко, І. М. Мороз. – К.: КНУБА, 2016. – 204 с.

5. Руденко М.В., Смірнов В.М.; Калениченко Р.А., Гаврилюк В.О. Психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу: Навч. посібник / В.М. Смірнов; М.В. Руденко, Р.А. Калениченко, В.О. Гаврилюк. – К.: КНУБА, 2014. – 432 с.

6. Руденко М. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / М. В. Руденко, Ю. С. Красильник, Г. Л. Корчова. – Київ: КНУБА, 2021. – 296 с. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/160014/mod_resource/content/1/%D0%9D%D0%9F__%D0%9C%D0%92%D1%83%D0%92%D0%A8_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf – Загол. з екрана.

Методичні роботи:

1. Корчова Г.Л. Методика і практика викладання фахової дисципліни: методичні вказівки до вивчення курсу / уклад. Г.Л. Корчова. – К.: КНУБА, 2017. – 52 с. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: http www. http://osvita.ua/legislation/law/2231/ – Загол. з екрана.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: http www. http://osvita.ua/legislation/law/2231/ – Загол. з екрана.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: http www. http://osvita.ua/legislation/law/2235/– Загол. з екрана.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001 – Загол. з екрана.
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р. – URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286-
5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)]; за заг.ред. В. Г. Кременя. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. – 384 с. – URL: https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf
6. Європейські стандарти та рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.enqa.eu.
7. http://library.knuba.edu.ua/
8. Сайт навчальної дисципліни. Спосіб доступу: http://org2.knuba.edu.ua/mod/folder/view.php?id=37767
9. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторінг. – Режим доступу до електронних документів : http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index.
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
11. Репозитарій КНУБА : http://repositary.knuba.edu.ua/.